

Övriga regler

[Skadeståndsrätt](#) - [Objektiva förutsättningar](#) - [Subjektiva förutsättningar](#) - [Unga skadevållare](#) - [Övriga regler](#) - [Skadeståndets bestämmande](#)

Principalansvar

I 3:e kapitlet i skadeståndslagen finns det regler om skadeståndsansvar för annans vållande. Det innebär bland annat att en arbetsgivare kan bli skadeståndsskyldig för skada som orsakats av en arbetstagare. Annorlunda uttryckt innebär det att skada som enskild arbetstagare orsakar på jobbet ska ersättas av arbetsgivaren. I vissa fall kan även en förälder bli skadeståndsskyldig basera på vad deras barn har gjort.

Sådant ansvar som här är beskrivet kallas för principalansvar. Nedan kommer vi läsa mer om arbetsgivarens principalansvar. Det finns även ett principalansvar för föräldrar som gäller när barn begår brott (mer om det under avsnittet "Unga skadevållare").

Arbetsgivares principalansvar

Principal betyder "arbetsgivare; överhuvud; ledare, chef, styresman; förman; befälhavare". Det innebär att om man är principal i skadeståndsansvar är man ansvarig för någon annans handlingar.

Många skador i samhället sker i anslutning till anställning och arbetstagares yrkesutövning. Där gäller, enligt 3 kap skadeståndslagen, något som heter **principalansvar**. Det är ett strikt ansvar för arbetsgivaren, men inte ett rent strikt ansvar. Det innebär att det ändå måste göras en bedömning om arbetstagaren varit vårdslös. Visar det sig att arbetstagaren varit vårdslös kan alltså ansvar för ersättning gälla arbetsgivaren i stället för arbetstagaren. För att det ska ske kräver det dock att personen som orsakade skadan var "**i tjänst**".

3 kap 1 § Den som har arbetstagare i sin tjänst ska ersätta

1. personskada eller sakskada som arbetstagaren vållar genom fel eller försummelse i tjänsten,
2. ren förmögenhetsskada som arbetstagaren i tjänsten vållar genom brott,
3. skada på grund av att arbetstagaren kränker någon annan på sätt som anges i 2 kap. 3 § genom fel eller försummelse i tjänsten, och
4. skada som ersätts enligt 2 kap. 3 a § och som arbetstagaren orsakar genom fel eller försummelse i tjänsten.

I tjänst innebär att arbetstagaren utför sina normala arbetsuppgifter på arbetstid. Det ska även ske på arbetsplats. Det avser dock inte någon bestämd adress, utan där arbetet utförs (ex. reparatör som åker ut till kund och orsakar vattenskador på grund av felaktig utförd tjänst).

Alltså; skada som arbetstagare vållar i tjänst ska arbetsgivare ersätta. Den skada kan vara person- och sakskada, men även ren förmögenhetsskada. I det senare fallet kan skadeståndsansvar endast utgå om det skett ren förmögenhetsskada genom brottslig handling.

Arbetstagares ansvar

Under vissa omständigheter kan ändå ansvar utkrävas av arbetstagare, enligt SkL 4:1.

4 kap 1 § För skada, som arbetstagare vållar genom fel eller försummelse i tjänsten, är han ansvarig endast i den mån synnerliga skäl föreligger med hänsyn till handlingens beskaffenhet, arbetstagarens ställning, den skadelidandes intresse och övriga omständigheter.

Regelns kärna är att arbetstagare endast kan hållas ansvariga för skador vållade under arbetstid om det föreligger "synnerliga skäl". Denna regel syftar till att skydda arbetstagare genom att kräva ett högre ansvarsbevis än vanlig vårdslöshet eller fel.

För att skadeståndsansvar ska kunna utkrävas av en arbetstagare krävs således att beteendet avviker markant från det normala, exempelvis genom grov vårdslöshet eller medvetet skadevållande, även om även mindre allvarliga överträdelser kan leda till ansvar under vissa omständigheter. Det är dock viktigt att notera att även om en arbetstagare kan hållas ansvarig enligt denna regel, utesluter det inte arbetsgivarens ansvar, som oftare har bättre möjligheter att hantera sådana anspråk, inte minst ekonomiskt. Skulle en arbetsgivare betala för något arbetstagaren enligt regeln kan hållas ansvarig för uppstår regressrätt.

Medvållande

Medvållande, SkL 6:1, är en princip inom skadeståndsrätten som behandlar situationer där den skadelidande på något vis bidragit till sin egen skada. Denna princip har olika tillämpningar beroende på om det handlar om personskada eller sakskada.

Sakskada

Vid sakskador kan skadeståndet jämkas om det finns vållande från den skadelidandes sida som bidragit till skadan. Jämkning är inte obligatorisk utan baseras på en bedömning av vad som är skäligt med hänsyn till graden av vållande på båda sidor och andra omständigheter, såsom ekonomiska förhållanden. Specifikt kan ekonomiska förluster som hotar en näringsidkares fortsatta verksamhet eller förstörelse av en privatpersons egendom påverka bedömningen. Frånvaron av försäkringsskydd betraktas inte automatiskt som oaktsamhet som leder till jämkning.

Personskada

För personskador är reglerna strängare. Skadestånd vid personskada jämkas endast om den skadelidande "uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet" medverkat till skadan. Det innebär att mindre grader av vårdslöshet inte leder till jämkning av skadestånd, vilket är en skyddsregel till förmån för den skadelidande. Denna regel syftar till att skydda personer från att deras ersättning för personskador minskas om de inte agerat extremt vårdslöst eller uppsåtligen bidragit till sin skada.

Vidare kan den skadelidandes beteende efter en skada, såsom underlåtenhet att begränsa skadan, leda till nedsättning av ersättning enligt skadebegränsningsplikten, vilket är särskilt relevant efter skadehändelsen. Denna är dock separat från medvållande, som främst fokuserar på den skadelidandes handlingar före och under skadehändelsen.

Sammanfattningsvis skiljer sig medvållande åt väsentligt mellan personskador och saksador. Vid personskador krävs allvarigare grader av vållande för att påverka skadeståndsbeloppet, medan vid saksador kan även mindre grad av vårdslöshet medföra jämkning baserat på en bredare bedömning av omständigheterna.

Jämkning 6:2

Jämkning av skadestånd i svensk rätt tillämpas när det anses oskäligt betungande för skadevållaren att stå för hela skadeståndet på grund av personens ekonomiska situation. Den här principen är särskilt relevant i fall där skadevållaren saknar en ansvarsförsäkring som täcker skadan, och fullt skadeståndsansvar skulle vara förödande ekonomiskt.

Ekonomiska förhållanden: Om skadevållarens ekonomiska förhållanden gör det oskäligt betungande att betala fullt skadestånd, kan det jämkas. Bedömningen tar hänsyn till skadevållarens ekonomi jämfört med genomsnittet och potentialen för framtida inkomster. Värdet av personens boende eller sparande kan också påverka bedömningen, där till exempel försäljning av ett fritidshus kan anses rimligt men inte försäljning av ett huvudboende.

Brottslig handling: I allmänhet jämnings skadestånd vid uppsåtliga brott endast undantagsvis. Tanken är att om en person genom brott orsakat skada bör denna generellt stå för fullt skadestånd för att inte underminera rättsordningens avskräckande effekt. Men i särskilda fall, som vid yngre åldrar eller där rehabilitering starkt motiverar det, kan en jämkning beaktas för att främja återanpassningen i samhället.

Skadelidandes situation: Om den skadelidande har en mycket god ekonomi kan detta i undantagsfall motivera jämkning, men vanligtvis är det skadelidandes behov av ersättning som väger tyngst. En dålig ekonomisk situation hos den skadelidande kan leda till att jämkning inte genomförs, även om det skulle vara betungande för skadevållaren.

Övriga omständigheter: Andra faktorer som graden av skuld och särskilda lagregler om jämkning kan också inverka. För exempel kan handlingar som utförs inom ramen för en ideell förening berättiga till jämkning baserat på en analog tillämpning av associationsrättsliga regler.

Denna ram för jämkning syftar till att balansera behovet av att skadelidanden får ersättning med den ekonomiska verkligheten för den som är skadeståndsskyldig. Det föreligger en komplex avvägning mellan att upprätthålla skadeståndsrättens principer och att inte orsaka oproportionerliga ekonomiska svårigheter för skadevållaren.

Flera skadevållare

From:

<https://www.juridik.kristiansen.nu/> - Juridik på gymnasiet

Permanent link:

<https://www.juridik.kristiansen.nu/doku.php?id=skadestandsraett:ovrigaregler&rev=1714123192>

Last update: 2024/04/26 09:19

